

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre 6 ft — kr.
Fél évre 3 ft — kr.
Negyedévre 1 ft 50 kr.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön megkötés nélkül részesülnek.

Bélyegdíj 30 krajczár.

Nyit tér sora 20 kr.

KÖZÉRTÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal:
Nagyenyedi
Könyvnyomda és Papi-
árugyár részvénytársaság
Főter 38. szám alatt.

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések természetesen küldendők.

Kéziratok nem adnak vissza.

Széttekintés.

Az 1898-dik esztendőt a történelem nem fogja a csöndes, bekés, a munka és az emberszeretet áldásainak apólasára szánt évek közé sorolni, sőt különösen ki kell emelnünk azt a ritka jelenséget, hogy az öt világrész közül negyben folyt a véres harc s ahol nem működött az életpusztító fegyverek rettenetes tusája, ott vagy a közgazdasági vetelkedésnek gyűlöletet keltő vitája, vagy valami politikai kérdés ürügye alatt fellobbanó ellenséges érzelmek éppen nem épületes látványa öltik szemünkbe.

Ez utóbbi jellegű látványosságnak Franciaország szolgál színterül, az előbb jelzett bajba pedig Magyarország és Ausztria jutottak és pedig határozottan Ausztria vezető körének fonak felfogása, önzése és rövidlátása miatt.

Franciaország példája feltűnőleg jelzi azt a szomorú helyzetet, midőn egy, magában véve nem nagy jelentőségű ügy esetleg végzetes eredményű belbonyodalmakba sodor egy hatalmas nemzetet, csak azért, mert akik a libát elkövétték, ennek kellő időben jóvátételt a törvény rendes útján vetkes konokossággal nemcsak megtagadják, hanem azon reményben, hogy egy általános felfordulás esetében talán könnyebben menthetik meg saját bőrüket, vagy szerencsétlen reputációjukat, örületes üldözésnek, aljas becsmerléseknek és rüt szitkok özőnek teszik ki az igazság barátait, mely eljárás mindig erős visszahatással szokott járni. A Dreyfus-ügy kétségelentül néhány ravasz politikai szédelőg aljas személyi számítása folytán keletkezett. Bizonyára a folyton erősödő Németország elleni vak düh volt forrása. Vilmos császár bekés, barátságos nyilatkozatait, melyeket Franciaország iránti jóindulata, tisztelete jeléül koronként kifejezett, s melyeknek jó hatása itt-ott már érezhető volt, kompromittálni igyekeztek oly iratok hamisításával, melyek állítólag Vilmos császártól, vagy a német nagykövetségtől származtak volna, s a szerencsétlen Dreyfus francia vezérkari százados személyében fogtak egy állítólagos honárulót, ki az Ördög-szigeten elmehkedhetik borzasztó sorsáról. Lassanként azonban kezdett eltűnni a homály, mely a sötét s határozottan ostoba complot-ot főtte. Senatorok, katonák, ügyvédek, képviselők, írók s közöttük leghatalmasabb Zola léptek a sikkra Dreyfus érdekében. Lepten-nyomon hamisításokat lepleztek le. A tábornoki

kar azonban, melynek tagjaiból volt alakítva a legfőbb hadbírószág, kompromittálva érezte magát s azt állítja, hogy a hadsereg becsülete van megátadva, melyet minden áron meg kell védeni azok ellenében, kik az elítélt Dreyfus pörének revízióját akarják, s kiadták a jelszót, hogy a revizionisták a zsidók zsebében vannak s csak Németországnak tesznek jó szolgálatot. A bíróság előtti izgatott tárgyalásokat Páris utcáin hatalmas népesedések váltották fel, a sajtóban ékteien szidalmak aradoznak s a minisztériumban, melynek élén a rettenthetetlen Brisson áll, válság válságot követ. Az Alpeselek lavinájának rohanása hasonlít ehhez a zürzavarhoz, mely utjában irgalmatlanul elseper mindent, pedig csak egy kis hógömb gurulása képezte kezdetét.

A mi politikai életünkben, szerencsére, még nincs ily lavinaszerű pusztítás. De vannak bőven, kik nem akarják belátni, hogy nem jó a tüzzel játszani. Az, hogy az impulsus erre Ausztriától kapják, nagyon rossz melegség, mert az ottani viszonyok az egyenetlenkedés, vizály és gyűlölködés szomorú képét mutatják, s minden esetre furcsa taktikának tűnik fel, hogy ott az egymást fojtogatók szétválasztására legjobb eszközzel a Magyarország közgazdasági élete elleni közös harcot választják. Mi erősen meg vagyunk győződve, hogy kormányunk kitartásán s a szabadelvű párt egységes erején megtörik ugyan a roham s a betört osztrák fejek okosabban fognak gondolkodni, de ha figyelembe vesszük a hasztalanul lefolyt drága időt s a tömérdek megoldást váró vagy feladatot, mely a közigazgatás, igazságszolgáltatás, adóügy rendezése és közoktatásunk fejlesztése körében parlamentünkre vár, lehetetlen nem sajnálnunk ezt a szerencsétlen harcot. Igaz ugyan, hogy e harc végül is csak Magyarország jogos kívánalmainak s törvényes álláspontjának diadalával fog végződni, de hogy addig is mily drágán fizetjük a háborúskodás költségeit, szomorúan mutatja a tözsdén az árfolyamok hanyatlása s az üzleti körök panaszkodása is.

Sz. 44—898. Alsófehérmegye közp. val. elnökétől. A képviselőház elnöke ma vett 6468. számú felhívásában Alsófehérmegye központi választmányát a br. Kemeny Endre országgyűlési képviselő elhalálzásával megürült marosújvári választó kerületben az új képviselőválasztás iránti törvényes intézkedésre felszólít-

ván, ezen czélból a központi választmányt folyó október hó 18-án délelőtt 11 órakor az alispáni irodában gyűlésre hívom össze, melyen való megjelenésre a választmányi tagokat tisztelettel fölkérem. Nagy-Enyed 1898. október 10-én. Csató János közp. vál. elnök.

Sz. 16288—898. Alsófehérmegye Alispánjától. Főispán ur ő méltósága az idei őszi rendes megyei közgyűlés határidejéül október hó 29-ét, az állandó választmány első gyűlése határidejéül október hó 19-ét, második gyűlés határidejéül október hó 28-át tüzvén ki, tisztelettel felkérem az állandó választmány tagjait, miszerint a közgyűlés tárgyai előkészítésére folyó hó 19-én és 28-án délelőtt 10 órakor az alispáni irodában megjelenni sziveskedjenek. Nagy-Enyed, 1898. október 9-én. Csató János kir. tanácsos, alispán.

Sz. 15910/898. Alsófehérmegye alispánjától. Hirdetmény. Közhírré teszem, miszerint Alsófehérmegye legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak névjegyzéke az 1899. évre a megyei igazoló választmány által megállapítván, az 1886. évi XXI. t.-cz. 28. §-a értelmében f. évi október 6-tól kezdve 15 napig a vármegyeházánál a levéltári helyiségben közszemlére lesz kitéve, mely idő alatt azt ugyanott bárki megtekintheti, s a névjegyzék elleni netaláni felebezését a kitétel első napjától számított 15 nap alatt, tehát folyó hó 21-ig; az állandó bíráló választmányhoz czimezve, hozzám beterjesztheti.

Nagy-Enyed, 1898. október 4-én. Csató János kir. tanácsos, alispán.

Sz. 16096/898. Alsófehérmegye alispánjától. Hirdetmény. Ezennel közhírré teszem, miszerint a törvényhatósági utak építési, kezelési és fenntartási kiadásairól és az ezen kiadások fedezésére szükséges bevételekről elkészített s a vármegye közg. bizottsága által tárgyalt és elfogadott 1899. és 1900. évi költség-előirányzat a vármegye levéltári helyiségében folyó október 10-től kezdve ugyanazon hó 24-éig estig a hivatalos órák alatt közszemlére lesz kitéve, valamint tudatom, hogy a közg. bizottság az utadó-százalék és minimumokat illetőleg a jelenlegi állapot fenntartását javasolja, t. i. hogy az utadó 10%-ban, a kézi napszám-

TÁRCZA.

Az aranyrózsza.

Százados szokás, hogy a pápa nagybőjt negyedik vasárnapján megszentel egy remekműv, színaranyból készült rózsát, amelyet ünnepi körmenetben hordoznak körül s aztán a pápa egy katolikus fejedelmi sarjadedeknek küldi ajándékba.

A nagy csapás, amely a Habsburg-Lotharingiai uralkodó házat érte, arra indítja most az egyházfőt, hogy az idén megszentelt rózsát, részvéte jeléül, királyunk leányának, Gizella főhercegnasszonynak küldi.

Ennek a szokásnak az eredetét bajos meghatározni. A Lotharingiában levő „Heiligenkreuz“ kolostor leveltárában van egy akta, amely szerint a rend IX. Leo pápa uralkodásának idejében kénytelen volt bizonyos összeggel járulni a „rózsaszenteleés“ költségeihez. Miután pedig IX. Leót a wormszi birodalmi gyűlésen 1048-ban választották meg pápának, nyilvánvaló, hogy az érény- vagy aranyrózsza szokása már a IX. században is megvolt.

Napjainkban a sixtini kápolnában szentelik a rózsát, még pedig következő módon: Viragokkal, nevezetesen rózsákkal gazdagon ékített oltárt állítanak fel és két égő gyertya közé helyezik az aranyrózsát. A pápa fehér karinget, stólat ölt magára, az asszisztáló kardinálisok ruhája pedig bíborvörös. Egy kamarás nyújtja át ő szentségének a rózsát, aki megfűstölti tönjénnel és aztán kihirdeti, hogy ez a virág a tisztaság és érényesség szimboluma. Aztán megfecskenkezi illatos, pe-

ruí balzsammal és visszahelyezi a rózsaszín lepellel leborított oltárra, ahol mise vegeztéig marad.

A pápa követe aztán az aranyrózsát ő szentsége nevében következő mondókával nyújtja át a kitüntetett fejedelemszónynak:

— Fogadd el e szentelt rózsát én tőlem, aki érdemtelennül képviselem Istent e földön. Jeruzsálem kettős örömet, a küzdő és győzedelmeskedő egyház dicsőségét jelzi ez a virág, amely a Jézust hívők legszebb ékesége. Fogadd tőlem, szeretett leányom, aki nemes és érényekben bővelkedő vagy, fogadd tőlem e virágot, hogy általa a jövőben érényekkel még bővebben megáldott légy és hasonló a vizpartján nővé tiszta liliumhoz.

Midőn még a pápákat a sedia gestatorian vitték s a körmenet után ismét a kápolnába tértek vele, a pontifex az egész idő alatt balkezében tartotta az aranyrózsát. Még előbb pedig, mikor a Santa Croce di Gerusalemme-ben tartották a rózsaszenteleést, a pápa egész kíséretével lóháton vonult ki és Róma városának bíborbáronyba öltözött prefektusa tartotta a kengyelvasat, midőn a szent atya nyeregbe szállt.

A szenteleés ünnepe mindig Laetare vasárnapján van, amelyet a rómaiak „Domenica de rosa“ — a rózsaszín vasárnapjának neveznek.

A XI. század közepe óta találjuk annak nyomát is, hogy a pápa az aranyrózsával minden évben más fejedelmi személyiséget ajándékoz meg. Eleinte ezek többnyire olyanok voltak, akik nagybőjt vasárnapján Rómában időztek, de később, ha Laetare vasárnapján nem volt épen érdemes fejedelmi személy az örök városban, a szent atyák távoli országokba is elküldték

az aranyrózsát. Így III. Sándor VII. Lajos francia királyt tüntette ki vele, később ismét a velencei dogét. V. Orbán Jánost, Szicília királyát és Zsigmond német császárt, II. Pius pedig szülővárosát, Siennát, tisztelet meg vele. VI. Sixtus pápa az 1480-ik esztendőben Erneszt szász választó fejedelemnek küldte az aranyrózsát, X. Leó pedig 1519-ben bölcs Frigyesnek és Albrecht mainzi kardinálisnak. Albrecht bíboros ezt a rózsát a hallei alapítványi templomba helyeztette el, mint egy ódon pergament ó-német ortográfiaja hirdeti: Zeu besunderer Ere.

Hogy a régi aranyrózsákból maradt-e ránk csak egy is, arra nincs biztos adat. A drezdai udvari parochia irattárában aktái közt található említés egy ilyen régi érényrózsáról, amely még a XII. század elejéről való volt és következő felirásu kis faládikóban került 1855-ben egy drezdai ötvöshöz:

ROSA AUREA, CUM TRIGINTA OCTO FOLIIIS
QUINQUE PARVIS DUOBUS NOBIS, ET TRIBUS
CLIPEIS.

XIII. Benedek pápa ajándékozott meg először női fejedelmi személyt aranyrózsával, még pedig Violanta Beatrice nagyhercegnőt és azóta lett szokásos a fejedelmi asszonyok ilyenfajta kitüntetése. A jelen században aztán több érdekes nő kapta az aranyrózsát. Így a hatvanas években Bourbon Izabella és közvetlenül utána Eugénia francia császárné.

A spanyol és francia trónok egyformán inogtak már akkor és IX. Pius pápának ez a választása rendkívül sok támadásra adott okot.

HONIPAR.

bb faj-

1—20

nyokból

UNIÓ.

an

tyuk-

kiadó.

ritsány

iszte-

lom.

ajánlok.

a pénzt

szárdi-

tel

Lajos.

Kitűnő jó ízű cuba-kávé kilója 150. 2—210.

minimum 1 frt 20 krban, a legalább két igavonó állattal bírók utadó-minimuma 2 frt 40 krban határozottak meg.

Egyesek az előirányzat ellen felebezhetnek és felszólalásukat írásban a fenti kitélteli idő tartamának lejáratá napjáig hozzám nyújthatják be.

Nagy-Enyed, 1898. október 6-án. Csátó János kir. tanácsos, alispán.

Királynék emlékezete a nagyenyedi ev. ref. egyházmegye közgyűlésén.

Folyó évi szeptember hó 29-én megtartott népes egyházmegyei közgyűlésen nt. Sándor János egyházmegyei esperes kegyelettel emlékezett meg szeretett királynék elhunytáról a következő szép beszédben:

Nagytszeteletű egyházmegyei közgyűlés!
Az uralkodó ház becsi családi sírboltja csak nem reg fogadta magába a legnemesebb leleknek, Erzsébet királynék drága hamvait.

Eltettük, megsirattuk.
A gyász külső jelvényei még most is hirdetik, es sajtó szívünk fájdalmasan érzi a nagy vesztéséget, mely uralkodónkat, fenséges családját és hazánkat érte.

Lehetetlen, hogy ennek e helyen is kifejezést ne adjak; hiszen mindnyájunk szívéből szölk.

Nincs miért mondjam, hogy ki volt nekünk Erzsébet királyné. Mindnyájan tudjuk, hogy ő volt az áldott nap, mely az önkényuralom dermedtsége után az alkotmányos élet viruló tavaszát varázsolt hazánk földére; Ő volt az áldott nap, ki szeretetnek, jóságos fenkölt lelkének fényes, meleg sugaraival Felséges férjének szívében csirába hajtotta, terebélyes fává növelte azon kiváló uralkodói erényeket, melyek árnyában bekeben nyugodhatnak, biztos menedéket találnak a népek.

Az áldott nap lement, de boldogító hatása megmaradt. Emberi fájdalomunkban itt van számunkra az isteni vigasztalás. Könyező szemekkel, de hittel, bizalommal, hálával tekintünk fel az Örökkévalóra, aki nem holtaknak, hanem élőknek Istene, aki, valamint régekte sokszor angyalok által gyakorolta megtartó, védő, szabító hatalmát, ugy nekünk is küldött vala egy angyalt, ki szabadítója, védője lenne hazánknak, ki miután isteni küldetését elvégezte, ismét visszament az égbe többi angyaltársaihoz, s bizonyára ott sem feledkezik meg azokról, kiknek e földön védangyaluk vala.

Nem sokára hazánk fővárosában ércszobor fogja megörökíteni az ő királyi alakját; de ércnél maradandóbb emléket emelt Ő magának minden hű magyar szívében, melyet mint szent örökséget csodás ereklyeként fog átadni egyik ivadék a másiknak, hogy mig magyar szó hangzik és magyar szívek dobognak e hazában: mindörökké áldva lesz az ő dicső neve és emléke.

Megnyugvással látjuk, hogy ebben a hitben, ebben a halálnál diadalmasabb szeretetben találja meg vigasztalását a mi sok szívrendítő csapással sújtott és most gyászos özvegységre jutott jó öreg királyunk. Ez ad neki erőt, hogy uralkodói nehéz teendőit lankadatlan kitartással végezhesse.

Felemelő pelda, hogy mi is bármilyen sorsváltózatban, derűben és borban, alkalmas és alkalmatlan időben

Szedán után a német élclapok is átvették s jellemzetes kép volt, ahogy Eugénia a francia határról, kezében az aranyrózsával, visszaint Izabella felé, aki a párisi Bourbon-palotában egy virágserepet öntöz kezeivel, a cserepen a fölírás: Die Tugendrose.

Ugyancsak egy német élclapban következő xeniát intéz Eugénia a pápához, aki tudvalevőleg a trónörökös keresztatyja volt:

Die Tugendrose, die Du mir gabst, —
Was nutzt sie mir, o heiliger Papst,
Strahlt meine Tugend auch ganz so helle
Wie die der Königin Isabelle
Wart sie mich, wie sie vom Throne . . .
O gib' mir statt der Rose eine Krone.

De nincs szabály kivétel nélkül. Azóta nagyon óvatosan válogatják meg, hogy kinek küldjek a nő erények legmagasabb kitüntetését XIII. Leo a közelmúltban sültü tüntetett ki vele Habsburg-házból való fejedelmi női személyeket; küönösen a boldog emlékü palatinus, József főherceg női utódait többször részesítette ebben a kegyben. Megkapták az aranyrózsát a nádor leánya, Mária Henriette belga királyné, valamint két unokája Stefánia főhercegnő és Mária Krisztina spanyol regens-királyné. Ugyancsak Habsburg-házból származó hölgy, Mária Terézia württembergi hercegnő Albrecht főherceg leánya is megkapta volt az aranyrózsát. Most Gizella főhercegnőre vár ez a kitüntetés, akinek XIII. Leo különös fényes kísérettel fogja elküldeni a női erények legmagasabb kitüntetését.

legyünk hívek a ráuk bízottakban, és — akinek utai végéremehetetlenek — Istenben bizva munkálkodjunk, amíg nappal van.

E fölemelő pelda hatása alatt a tiszteit tagtársakat tisztelettel és szeretettel üdvözölve, egyházmegyéink idei reudes kögyűlését ezennel megnyitom.

E szép beszédet a gyűlés mely meghatottsággal hallgatta és elhatározta, hogy egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja.

Műkedvelői előadás.

(Sz.) Mindig örömmel vesszük kezünkbe a tollat, valahányszor Nagy-Enyed város iparos polgársága egy-egy köznevelés szempontjából előnyös ténykedésével alkalmat szolgáltat erre.

Most ismét alkalom nyílik erre, mert a nagy-enyedi iparos-íjűség önképzőköréből alakult műkedvelők szakavatott rendezés mellett e hó 8-án este a régi városház nagytermében igazán kellemes estét szereztek a város közönségének. A nemzeti gyászra való tekintettel czélszerűbbnek láttuk volna ugyan a műkedvelői előadásnak legalább pár nappali elhalasztását, hogy a gyász 30 napja lejárvon, de tudva, hogy a küszöbön álló vásár siettetve, mely iparosainkat nagyon igénybe veszi, nem élünk ez alkalommal különösebb megróvással.

Zachariásné K. Ilona „T i t o k” című népszínművét adták elé fiataljaink, dicséretesen oldván meg feladatukat.

Az est ünnepeletje Tomai Ilona volt, ki Erdős Zsófi szerepét ugyancsak derekasan megjátszotta; ugy alakítása, mint egyes énekszámokai gyakorta ragadtak tapsra a közönséget. Hozzá illő játékaival partnere Kovács Sándor Fodor Lajos szerepében jól megállotta a helyét; csak sajnáljuk, hogy szép hangja, rekedtsége miatt, nem érvényesülhetett kellőleg.

Öszinte elismeréssel adóztatunk Szathmáry József (Mihály öreg legény) magas színvonalon álló, műkedvelőknél szokatlanul bevezetett alakításának és Kiss Albert (Feri molnár) játékaikat, kik folyton derült hangulatban tartották a közönséget.

Az anya szerepét Szathmáryné (Fodorné) játszotta teljes átérzéssel, egészen beleélve magát szerepébe.

Tomai Margit (Tini) érdekes jelmezével és megjelenésével többször hozta a közönséget derült hangulatra.

A többi szereplők is, név szerint: Szabó Antal (bíró), Szenté Jozefa (fiatal asszony), Mihályi Ida, Egressy Irma, Keresztes Ida, Vass Ida (koszorús leányok), Teleký István (öreg halász), Szathmáry Jenő (Kovács Gábor), Kovács Anna, Hajdu Albert, Andrika Gyula, Gilla Miklós, Hegyesi János, Lázár Géza, derekasan megállották helyüket.

Végül teljes elismeréssel kell megemlékeznünk Baranyay Károly urról, a fáradságot nem ismerő szakavatott rendezőről, ki ifjainkat kellőleg kiképezve, játékaikat teljesen érvényre tudta juttatni. A nagyszámu közönség, zajos tetszésnyilatkozatok után, elégedetten távozott a sikerült előadásról.

Királynék szobrára.

Emléket emel a nemzet megdicsőült királynéjának, ki életében Magyarország Patronája volt s bizonyára az marad az örök dicsőség mennyei hazájában is. Azok az emlékek legbecsesebbek, melyeket a népek szívének igaz szeretete emel. Ilyent akarunk állítani mi is. Járuljon hozzá mindenki, gazdag és szegény, kicsiny és nagy, mert az Ő fenséges szíve mindnyájunkért dobogott, mindnyájunkért vérzett.

Tíz fillértől kezdve hálásan fogadunk minden adományt, mint az igaz kegyelet bizonyágát. Beszámolunk híven lapunk minden számában. A begyűlt összegeket Alsófehér vármegye alispánjához terjesztjük be, hogy rendeltetésük helyére juttassa az adakozók jegyzékével együtt.

A „Közérdek” szerkesztősége.

III. kimutatás. Veress Miklós m. árvaszéki ülnök 2 frt, Ungerker Miklós takarékpénzt. pénztárnok 1 frt, dr. Bocz József kórházi igazgató 2 frt, dr. Magyarai Károly m. főorvos 2 frt, Málnási Domokos vm. kiadó 1 frt, Grohmann Károly óvó bácsi gyűjtése 7 frt 50 kr. (Elhez járultak: Seymann Józsefné 1 frt, Albrechtovich Alfréd 1 frt, Tókes Imréné, Hank Józsefné, Stösszl Ábrahámné, Üveges András, Üveges Ida, Olah Miklósné, N. N., Sepényi Erzi, Straub Jolán, Óvó bácsi 50—50 kr, Ungár Györgyné 30 kr, Luka Albertné 20 krajczár = 7 frt 50 kr.)

III. kimutatás 15 frt 50 kr.
Eddigi gyűjtésünk 135 „ 50 „

Összesen: 151 frt — kr.

Vegyes hírek.

— **T. Olvasóinkhoz!** Az élénken megindult politikai küzdelmeket vármegyénk hazafias közönsége is kiváló érdeklődéssel kísérvén, a „Közérdek” ez érdeklődésnek kifejezője kíván lenni, mint eddig is. Felkérjük t. olvasóinkat és lapunk barátait, hogy törekvésünkben támogatni sziveskedjenek. A beállott új évnegyedre kérjük az előfizetések mielőbbi megújítását és új előfizetők gyűjtését.

— **Főispáni beiktatás**, mely minket is közelebből érdekel. Krassó-Szőreny vármegye újonnan kinevezett főispánjának, Pogány Károlynak beiktatása e hó 27-én lesz. A vármegye közönsége nagyban készül a beiktatási ünnepegyre.

— **A kolozsvári csendőrkörlet parancsnoka**, Papp Mihály m. kir. csendőr ezredes, nyugalomba vonult. Ezelőtt három évvel neveztek ki a kolozsvári körlet parancsnokává. Egyenes, nyílt jelleme, kiváló modora és előzékenysége miatt polgári körökben is igen kedvelték és távozását bizonyára őszintén fájlalják. Papp Mihály megrendült egészségére való tekintettel maga kerete nyugdíjaztatását. Utódjául Babocsai Kálmán csendőr alezredést neveztek ki a pozsonyi csendőrkörlet eddigi parancsnokát.

— **A szives érdeklődőknek, jóismerősöknek** bizalmasan megsugjuk, hogy a Bethlen-kollégium tanárai, szeretett társok, Nagy Lajos, rector-professor tiszteletére, tanári szolgálatának 25-éves évfordulója alkalmából, a kollégiumi convictus helyiségében, folyó hó 15-dikén este 8 órakor barátságos összejövetelt, illetőleg vacsorát rendeznek. Akik netalán hajlandók volnának ennek az estének örömeiben osztozkodni: sziveskedjenek ebbeli szándékukat a kaszinóban kitett aláírási ívet, f. hó 14-dikén délig, nevék aláírásával kifejezni. Az aláírási ívet a kaszinó-szolga adja kézbe. Azt is eláruljuk, hogy 15-dikén este 1/28 órakor a nagyenyedi daloskör Nagy Lajost, mint volt első elnökét, szerenaddal tünteti meg.

— **Errata.** B. Kemény Endréről írott cikkünkben az volt írva, hogy elhunyt nejeének édes atyja Barsay Albert vármegyei „főbíró” volt. A szedő ezt „főszolgabírónak” javította ki, holott 1872. előtt az alispánt az erdélyi részekben „főbírónak” hívták s ezt a tisztelet töltötte be néhai Barsay Albert is, mint ugynevezett közigazgatási főbíró, mert a másik főbíró a megyei törvényszéket vezette mint elnök.

— **Házasság.** Ifj. Graef János városunk már is jó hírnevű fiatal kereskedője e hó 22-én tartja esküvőjét Asztalos Ilona kisasszonnyal, Asztalos János főiskolai erdész kedves leányával.

— **Hymen.** Almay Sali m. kir. honvéd főhadnagy, ki városunk társadalmi köreibe is, itt állomásozása idejéből, igen jó emlékezetben van, f. hó 24-en tartja menyegzőjét Kolozsvart Fekete Gabor kir. ítelő táblai elnök és neje Balogh Anna kedves leányával, Katinkával. Áldást kívánunk e szép frigyre.

— **Méhészeti előadás.** Abend András ismert méhésztanár f. hó 9-en megkezdte méhészeti körutját s első előadását Alvinczen tartotta. Az alvinczi méhészgazdák teljes számmal jelentek meg a tanulságos előadáson, melynek tárgya volt „a műrajkészítés anyával és anya nélkül”. A derék professor előadása rendjén több érdekes és tanulságos módozatot ismertetett meg hallgatóival a praktikus mehtenyésztés sikeres elsajátítására vonatkozólag s a jó egy óráig tartó előadás végevel öszinte meleg ovációval halmozták el a derék öreget. Delután Grand Konrád róm. kath. lelkesünel gyakorlati előadás volt, melyen ismét számosan jelentek meg. Amint értesülünk, Abend tanár Szász-Sebesen, Szerdahelyen, Marosvásárhelyt és Nagy-Sebenben tart még e hónap folyamán ilyenent előadását.

— **Az alsófehérvármegyei orvos-gyógyseksz-egylet** f. hó 10-dikén tartotta meg évi reudes közgyűlését, melyen az egylet letelt évi működéséről a titkár, pénz- és könyvtárnok beszámoltak, az egylet eddigi tisztviselői 3 év tartamára megválasztottak és a költség-előirányzat megállapított. A vidéki egyleti tagok ez alkalommal is gyéren jelentkeztek, de kárpótlásul szolgált, hogy dr. Pap Samu országgyűlési képviselő az ülést jelenletével tisztelte meg, ki az országos balneologiai egyesület megbízásából a marosújvári sófürdő viszonyait a helyszínen tanulmányozván, szives volt referálni tett tapasztalatairól, s megígérni, hogy igyekezní fog minden lehetőt elkövetni, hogy a szép fejlődésnek indult fürdő iránt a figyelmet irányadó körökben fektetse s a hathatós felkarolás utjait egyengesse. Vajha siker koronázná önzetlen fáradozását.

— **A nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület által** f. hó 16. 17. és 18-án, naponta d. e. 10—1 óráig és d. u. 3—5 óráig, a vármegyei ház nagy termében, 10 kr belépti díj mellett tartandó gyümölcskiállítás valóban igen szépek ígérkeznek. Különösen kiemeljük az

első jelentkezők köztokot, ki diódi szobeküldeni.

— **Iparosaink** egyesüles által sok A gyöngök között, rosok, kivált ha hatalmas iparos-sz is igaz, hogy ott munkás és takaré egymásban, mert n s így biztosítva lát szor esett már szűz szor itünk és buz valahára egy jó pe összeállottak és bu tük s ugy találtak jutányos butorok k ből, Budapestről rithatja a vásári fel- és leutas m zönség igényeinek ha kitarassal do faradozásuk.

— **A szüret** szőlőkben megkezd volt, de a keves te szüret után egy ki gedni ugy magun csak a filloxera pedig a Gál-napi mustnak jó ára va

— **Az alsófehé tudományi egyel** órakor Gyulafe választmányi ülést tagok ezennel tisz 1898. október hó 9

— **Műkedvelő** emlékeznük meg a kedvelői előadásról. E helyen arról aka ifjúság, felbuzdulva kedvelői előadást megtartani az elő ez uton is felkérjü

— **Ellenőrzési** kapitányi hivatala hogy a közös hads 26-án, a honvédség örzési szemlek a v ben tartatnak meg 8 órakor. Midőn e figyelmeztetjük, h szemlen jelenjenek tognak büntetettü

— **Az építő i dapesti m. kir.** (Damjanich u. 28. folyam négy felé felvétel feltételei vasni és számolni szakra terjedő g faragó, vagy az ac ványok: 1. Keresz Erkölcsi bizonyítvány szülő bizonyítvány gílag hitelesített ratási díj, 10 frt. dapesten, 1898. ok

— **Védkötele** hatósága reszeről 1877. és 1876-ban zásra allo hadkö hivatnak emelfog telesek, hogy oss katonauági osztály nemkülönben az I 31., 32., 33. és 34 lamelyike iránti u utakozó felszerelt hó végeig ugyan Enyeden tartózkod idegen illetőségű értelmében — ke nak itten ohajtana vember havában s kezésük alkalmává kat ugyanoda ad letékes hatóságai végett. Továbbá n tett években szüle tesi igénynyel bir kérvényeiket a va

első jelentkezők közül Vincenti Miksa nagybirtokost, ki diódi szép gyümölcsöseiből 20 faj almát fog beküldeni.

— **Iparosaink szövetkezése.** Régi igazság, hogy egyesüles által sokszorosan tömörül a gyöngék ereje. A gyöngék között pedig leggyöngébbek a szegény iparosok, kivált ha még egymás ellen dolgoznak. Micsoda hatalmas iparos-szövetkezetek vannak külföldön! De az is igaz, hogy ott, akik együvé állanak, azok szolid, munkás és takarékos emberek, kik méltán bizhatnak egymásban, mert mindenik híven teljesíti kötelességét s így biztosítva látja élete jövőjét. Városunkban is sokszor esett már szó az ilyen szövetkezésről. Mi is sokszor itunk és buzdítottunk erre. Most mintha látnánk valahára egy jó példát. Spannenberg és Telegdi Árpád összeálltak és butorraktárt nyitottak. Mi is megnéztük s úgy találtuk, hogy az Enyeden készült, csinos és jutányos butorok kiállják a versenyt. Ha csak a Belső, Budapestről való szállítás költséget is megtakaríthatja a vásárló, már az is nyereség. Hát még a fel- és leutazás mily sokba kerül! A vállalatot a közönség igényeinek jutányos kielégítését reméljük, s ha kitartással dolgoznak bizonyára jutalmazva lesz faradozásuk.

— **A szüret** a kertekben és külön örízet alatti szőlőkben megkezdődött. Az idő kissé hideg, boros volt, de a keves termés kitünő léven, pár évi szomoru szüret után egy kis csöndes vigságot meg lehetett engedni úgy magunk között. A nagy szüretnek, persze, csak a filloxerás világhoz illően, 16-án, városunkban pedig a Gál-napi vásár után 18-án kezdődnek. A jó mustnak jó ára van.

— **Az alsófehérmegyei tört., rég. és természet-tudományi egylet** október hó 14-én d. u. 4 órakor Gyulafehérvárt a városzhaz tanácstermében választmányi ülést tart, melyre a t. cz. választmányi tagok ezennel tisztelettel meghívattak. Gyulafehérvárt, 1898. október hó 9-én. Az elnökség.

— **Műkedvelői előadás.** Lapunk más részében emlékeztünk meg az iparos-ifjúság által rendezett műkedvelői előadásról, méltatva faradságos működésüket. E helyen arról akarunk megemlékezni, hogy az iparos-ifjúság, felbuzdulva a sikeren, elhatározta, hogy a műkedvelői előadást megismételi. E hó 16-án fogják megtartani az előadást, melyre közönségünk figyelmét ez uton is felkérjük.

— **Ellenőrzési szemle.** Nagy-Enyed város rendőrkapitányi hivatala ez uton is értesíti az érdekelteket, hogy a közös hadseregbeliek ellenőrzési szemléje e hó 26-án, a honvédség pedig e hó 29-én lesz. Az ellenőrzési szemle a városi rendőrség hivatalos helyiségében tartatnak meg, kezdetök pedig a jelzett napokon 8 órakor. Midőn erről értesítjük az érdekelteket, ezuttal figyelmeztetjük, hogy saját érdekekben az ellenőrzési szemlén jelenjenek meg, mert a mulasztók szigorúan tognak büntetenni.

— **Az építő iparosok téli tanfolyama a budapesti m. kir. állami felső (építő) iskolában** (Damjanich-u. 28.) november 3-án nyílik meg. A tanfolyam négy felévre terjed. Az első évfolyamra való felvétel feltételei: Legalább 15 éves életkor, irni, olvasni és számolni tudás s legalább egy építkezési időszakra terjedő gyakorlati működés a kőműves a kőfaragó, vagy az ácsmesterség terén. Szükséges bizonyítványok: 1. Keresztlevél, vagy születési bizonyítvány. 2. Erkölcsi bizonyítvány. 3. Az elvégzett isk. osztályokról szóló bizonyítványok. 4. Munkakönyv, vagy iparhatóságilag hitelesített munkabizonyítvány. Díjak: 2 fnt beiratási díj, 10 fnt tandíj, 2 fnt szertári biztosíték. Budapest, 1898. október 8-án. Az igazgatóság.

— **Védkötelesek figyelmébe.** Nagy-Enyed város hatósága részéről köztudomásra hozatik, hogy az 1878., 1877. és 1876-ban született s jövő 1899. évben sorozásra álló hadkötelesek összeírása megkezdődött. Felhívattak ennelfogva említett években született védkötelesek, hogy összeírásuk végett Nagy-Enyed város katonai osztyáljánál haladéktalanul jelentkezzenek; nemkülönben az 1889. évi védőtvény-utasítás I-ső rész 31., 32., 33. és 34. §-aiban említett kedvezmények valamelyike iránti netaláni igények érvényesítésére vonatkozó felszerelt kérvények a jövő 1899. évi február hó végéig ugyanoda adandók be. Mindazon Nagy-Enyeden tartózkodó, fennebb említett években született idegen illetőségű védkötelesek, kik a védőtvény 27. §-a értelmében — kellő indokok mellett — soroztatásuknak itten ohajtanak eleget tenni, e végett folyó év november havában szintén jelentkezzenek, avagy jelenkezésük alkalmával ez iránti felszerelt folyamodványokat ugyanoda adják be, honnan azok folyamodók illetékes hatóságaihoz továbbíthatni fognak elbírálás végett. Továbbá mindazon nagyenyedi illetőségű, említett években született védkötelesek, kik egyévi önkéntesi igénynyel bírnak, ez iránti szabályszerűen felszerelt kérvényeiket a városi katonai osztyálhoz vagy 1889.

évi február hó végéig, vagy pedig a fősorozás alkalmával adják be. Végre azon állításra köteleztettek, kik a megszabott jelentkezést anélkül, hogy legyőzhetetlen akadályok hátráltattak volna, elmulasztották, kihágást követnek el és a védőtvény 35. §-a értelmében 5 forinttól 100 forintig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntetenni.

— **Marhatenyésztők figyelmébe.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a földművelésügyi miniszter ur felhívása következtében figyelmezteti a marhatenyésztő gazdaközönséget arra, hogy az állatoknak a sütővással a törzson való bélyegzése az állati bőrtetemes értéksökkenésével jár, amelyet el lehet kerülni, ha a bélyegzés az állat szarván, vagy állkapcsán történik.

— **Egy népellenség.** Mindazok a hátrányok amelyeket az oly sok családban divatozó, rendszeres babkávélvezet okoz, s az egészségre, különösen pedig az ideg- és szív működésre károsan hatnak, hirveves orvosok és egészségtanárok által ma már oly meggyőzőleg kimutatattak, hogy azt mindenki saját maga megfigyelheti és megállapíthatja. Ezek a hátrányok, amint épen az utolsó években szerzett tapasztalatok tanítják, gyakran az idegrendszer teljes megrongálásáig, szívbénulásig (szélhűdés) stb. fokozódnak, s azért méltán nevezhetjük a babkávét a szó szoros értelmében „népellenség”-nek, kivált hogy sok milliót visz ki évente a külföldre. Az a háziasszony, aki a mostani olcsóbb árak által elcsábítva még több babkávét fogyaszt, mint azelőtt, abban a jöhiszeműségben, hogy egy jobb reggelit készíthet, kétszeresen csalódik. A babkávét egymagában véve kétséges élvezet, amely csak a divat által vált szokássá. Aújunk valakinek babkávét, aki még azt soha sem itta, annak az bizonyára sokáig nem fog izeni, amint ezt a kis gyermekeknek eléggé gyakran észlelhetjük. Nem volna-e már elérkezett ideje annak, hogy ezen a szokáson változtassunk? amit oly olcsón és kényelmesen megtehetünk. A családok százezrei megváltoztatták már e szokást a saját és övéik jóvoltáért és háztartásukba bevezették a Kathreiner-féle malátakávét, amely részint mint legjobb pótkávét szolgál a babkávéhez, mert annak káros hatását enyhíti, részint pedig, egészségi szempontból, tisztán is élvezhetik. Ami tehát oly sok családban tartós eredményként eléretett, miért ne történhetne az minden család javára? Sajnos, hogy ebben a tekintetben is a spekuláció garázdálkodik kevésbé értékes utazatokkal. Gyakran voltunk már abban a helyzetben, hogy erre óva inthetünk mindenkit, s ezen intésünk következménye az lett, hogy minden háziasszony a bevásárlásnál gondosan ügyel is arra, hogy csakis eredeti csomagokat vegyen, amelyek a Kathreiner nevet és Kneip páter arczképét védjegyként viselik. Csakis az elővigyázat által lehetünk biztosak valódi Kathreiner-féle malátakávét szerezhetni, amely a babkávét ízét és zamátját bírja és ezáltal egyedül felel meg azon várakozásnak, amelyet egy hasznos és izletes malátakávétől méltán megkövetelhetünk.

— **Hogy a posta mely óriási feladat megoldására képes,** az kitűnik, ha rövid figyelemre méltatjuk azokat a hivatalos jegyzeteket, amelyekkel a „Budapesti Újságírók Egyesületének” sorsjáték-kezelősége a sorsjegyeket az országban szétküldte. Ezekből kitűnik, hogy f. hó 4-én 4680, 5-én 2640, 6-án 4320, tehát három nap alatt 11.640 ajánlott levelet adtak föl a budapesti főpostahivatalnál, mely leveleket még aznap továbbították. Ezek az ajánlott levelek újságíró-sorsjegyeket tartalmaznak, amelyeket megrendelés folytán küldött a kezelőség az egyes helységekbe. Hogy mily óriási érdeklődést tanúsít a közönség az újságírók sorsjátéka iránt, az ebből is fényesen kiviláglik.

C s a r n o k.

A színésztanítás.

Irta: Solymosi Elek.

(Vége.)

És ime a párisi akadémia szintén úgy vélekedik, mert a növendékeinek nemcsak hogy nem kötelessége az első évben a Comédie Françaiseba járni, de sőt attól el vannak tiltva. Egyszer-kétszer kapnak ugyan egy-egy bemeneti jegyet a fentvezett színházba, vagy az Odeon-ba, amikor drámát adnak, de ez csak kivételes eset és kötelességről szó sincs. Ezt a kérdést is megírtam a könyvemben.

És most mondok mást. A párisi akadémia, ha tehetséges a növendék, egy év alatt is végezhet. Ennek a lehetőségét és kivételi módját szintén kifejtettem a könyvemben.

S mondhatok egyebet is. Paul Gravellet, a Comédie Française tagja, szintén megérezte az egyéniség kifejlesztésének szükségét s e végből egy könyvbe foglalta a maga gondolatait, amelynek címe: „Declaration, école du mécanisme s amelyben — tapogatódzva bár — de ugyanazon az uton indul, amelyet én már rég bejártam és megismerttettem.

Legott meggyőződhetik mindenki. Gravellet — a könyve révén — ilyen exercice d'articulation-okat végeztet a növendékeivel: „bambambam, bembembem, bimbimbim, bumbumbum”, aztán ilyeneket: capcap, cepecepep, cipcicip, copecopeco, cupcupcup”, vagy ilyeneket: dagdagdag, bsambamsam, bsembsembsem, csapcapcap, csepcepcep, brambrambram, brembrem” és így tovább, míg elleuben én nem tartom szükségesnek, hogy a növendék nyelvgimnasztikáit végezzen, hanem ezek helyét végeztetek velük (a könyvemben megírt) beszédgyakorlatokat — állva, ülve, járva, gesztussal, gesztus nélkül — és így tovább, még pedig az érzelmek, indulatok és szenvedélyek minden skáláján, ami közben aztán világos, hogy előtérbe lép az egyéniség, vagyis feleslegessé válik a nyelvgimnasztika s tökéletessé lesz a mécanisme. Az egész kérdés Kolombusz-tojás.

Ezt is megírtam a könyvemben, de akinek könyvemet 1896-ban átadtam s aki a kultuszminisztériumban akkortjárt a művészeti kérdéseket referálta, hihetőleg semmibe se vette egy magyar ember uttörő sikerének lehetőségét, talán mert egy nagy kérdésnek ilyen egyszerű módon való megoldása nem tudott neki imponálni.

Egészen valószínű, hogy az én tanítási rendszeremben is vannak hibák s különösen — könyvemben — a leírás és a megértési mód hihetőleg nem elég világos, talán nem elég részletes és írói szempontból meg nem állja a helyét, mert hiszen én — mint író — csak műkedvelő vagyok. Ez mind meglehet.

De hogy a színésztanítás kérdését előbbre ne vittem volna, s hogy ez a könyvemben meg ne látszanék, — az nem lehet.

Ime kimutattam, hogy a párisi színészakadémia tanítási rendszere rossz, hogy miért és mi tekintetben rossz, s ami jó van a párisi akadémian — az egyéniség kifejlesztésére nézve — az nem mérközhetik könyvemben megírt módszeremmel.

Azt hiszem, hogy ezt a figyelmes olvasó is belátja és elismeri.

Az alázatos szolgaságra a tudományban semmi szükség. Ime, Párisban is konstataálni lehet és kell, hogy a színészetet ott nem helyesen tanítják, ami mellé legfeljebb még csak azt hozhatom fel, hogy az én újítást tartalmazó tanítási módszerem nem a véletlen szüleménye, hanem harminczéves színészpályám csalhatatlan dedukciója.

Aki ennél jobbat tud, vagy meg tudja dönteni, álljon elő.

Kérem tehát a kultuszminiszter urat, hogy ha szükségesnek véli, hívjon össze egy ankétet s ott vagy az én tanítási módszeremet leplezzék le, vagy pedig a külföldről beszívárgott ócska tanítási módot.

Ennél kevesebbet nem kérhetek. A magam részéről a hallgatást ezentul éheltetlenségnek tartanám s a haszontalan szerénységet balgaságnak, és pedig első sorban azért, mert aki a művészeti ügyeket referálta, ha jól tudom, már nincs is a kultuszminisztériumban.

Az események mint helyes uton haladó pedagógust igazoltak, sőt nekem elégtételt adtak. A hazai kritikások közül egy kiváló megfigyelő azt írta a könyvemben foglalt tanítási módszerről: „Ez újításhoz zereucst kívánunk Solymosinak s tesszük ezt annál inkább, mert végre is valami újítás, még pedig eredeti újítás és egy magyar emberé.”

Én nagyon szeretnék az ügy szolgálatára lenni a magam tapasztalásával. Az intéző köröknek kell megtalálniok a módját annak mi módon léphetnek a színésztanítás egészséges reformja érdekében sorompóba mindazok, akik ezt a fontos kérdést nemcsak szeretik de művelik és ismerik is.

Szerkesztőségi izenet.

Siulus. Bfalva. Valóban kissé feltűnő az a dolog, de az illetők valószínűleg azt tartották szem előtt, hogy „de mortuis nil, nisi bene”. Hagyjuk pihenni esedeseen!

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALÁN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Henneberg-selyem

45 krtól 14 fnt 65 krig méterenként, — csak akkor valódi, ha közvetlen gyárainból rendeltenek, — fekete, fehér és színes, — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát fogyasztóknak** postabér- és vámmentesen, valamint házhöz szállítva, mintákat pedig posta fordultával küldenek: **HENNEBERG G. selyemgyáral** (cs. és kir. udvari szállító) **Zürichben.** — Magyar levelezés. — Svájcba kétszeres levélbéllyel ragasztandó.

